

LUONNOS Hyvinvointisovellusten rajapintaa potilastietoihin koskevat toiminnalliset vaatimukset ja toiminnalliset määrittelyt, luonnos puolesta asiointia koskevista muutoksista

Kanta-palvelut ja THL pyytävät sovellustoimittajilta kommentteja puolesta asiointia Hyvinvointisovellusten rajapinnassa koskeviin vaatimuksiin ja toiminnallisiin määrittelyihin.

Tämä dokumentti on alustava luonnos siitä, millaisia vaatimuksia Kanta-palveluista potilastietoja hakeville hyvinvointisovelluksille on suunniteltu alaikäisen ja täysi-ikäisen puolesta asiointiin liittyen. Puolesta asiointiin liittyvät määrittelyt ja vaatimukset on lisätty muutoksina 11/2024 julkaistuun *Hyvinvointisovellusten rajapintaa potilastietoihin koskevat vaatimukset ja toiminnalliset määrittelyt* -dokumenttiin. Dokumenttiin tehdyt puolesta asiointia koskevat muutokset on merkitty punaisella värillä. Vaatimukset julkaistaan kommentointia varten keskeneräisinä.

Pyydämme kommentteja ensisijaisesti puolesta asiointiin liittyvään sisältöön ja vaatimuksiin. Muotoseikkojen kuten tunnisteiden yms. pohtimiseen kannata tässä vaiheessa käyttää aikaa. Prosessikuvaukset ovat mukana, jotta olisi helpompi hahmottaa, miten tietojen haku teknisesti tapahtuu.

Tämän dokumentin lisäksi kommentoitavana on Simplifierissa julkaistu [luonnos Hyvinvointisovellusten rajapinta potilastietoihin R4 -implementointioppaan versiosta 1.2.0](#), jossa on huomioitu rajapinnan käyttö puolesta asiointissa. Puolesta asiointia koskevat muutokset on lueteltu dokumentin [versiohistoriassa](#).

Voit toimittaa kommenttisi vastaamalla määrittelyjä koskevaan [Lyyti-kyselyyn tästä](#).

Toimita kommenttisi viimeistään **tiistaina 22.4.2025**.

Määrittelyjen työstö jatkuu kommenttien käsittelyn jälkeen ja lopulliset määrittelyt tullaan julkaisemaan myöhemmin. Vaatimuksiin voi tulla päivityksiä myös muista lähteistä ennen lopullisten määrittelyjen julkaisemista.

1 Yleistä

Hyvinvointisovellusten rajapinta potilastietoihin on valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin (Kanta-palvelut) kuuluva palvelu, jonka avulla kansalainen voi saada Potilastietovarannossa olevat potilastietonsa katseltavaksi tai toimitettavaksi hyvinvointisovellukseen.

Rajapintaa voi käyttää myös puolesta asiointilla silloin, kun rajapintaa hyödyntävä sovellus on ottanut puolesta asiointin toiminnallisuudet käyttöön. Puolesta asiointin mahdollistaminen rajapinnan käytössä on hyvinvointisovelluksille vapaaehtoista ja siten myös luvussa 3.1 esitellyt puolesta asiointia koskevat linjaukset, vaatimukset ja suositukset koskevat vain puolesta asiointin toiminnallisuudet käyttöön ottavia hyvinvointisovelluksia.

1.1 Määrittelyn noudattaminen ja muut noudatettavat dokumentit

Tämä dokumentti toimii Hyvinvointisovellusten rajapinta potilastietoihin -palveluun liittyvien toiminnallisten vaatimusten kokoavana ja ensisijaisena määrittelyä hyvinvointisovellusten valmistajille. Määrittelyssä olevat vaatimukset perustuvat pääosin [lakiin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä \(703/2023, asiakastietolaki\)](#). Dokumentti kohdistuu toiminnalliseen tasoon ja muut hyvinvointisovellustoimittajia koskevat määräykset ja määrittelyt on myös koostettu tähän dokumenttiin.

Hyvinvointisovelluksen tulee palvelua käyttöönotettaessa täyttää THL:n määräysten [4/2024 Määräys sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmien ja hyvinvointisovellusten luokittelusta ja sertifiointista](#) ja [5/2024 Määräys sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmien ja hyvinvointisovellusten olennaisista vaatimuksista](#) mukaiset vaatimukset. Määräyksen 5/2024 liitteenä on profiili 3h4 Asiakastietoja käyttävä hyvinvointisovellus, jonka vaatimuksista moni perustuu tähän määrittelydokumenttiin. **Huom. profiilia tullaan päivittämään puolesta asiointiin liittyen.**

Asiakkaan antaman hyväksynnän osalta hyvinvointisovelluksen tulee noudattaa [Kanta-palvelujen auktorisointiopasta hyvinvointisovelluksille](#) (Kanta authorization guide for personal clients). **HUOM. auktorisointiopas tulee päivittämään puolesta asiointin osalta.** Kanta Auktorisointipalvelu käyttää [Suomi.fi](#) -tunnistautumista rajapintaa käyttöönottavan kansalaisen tunnistautumisessa ja [Suomi.fi -valtuudet rajapintapalvelua kansalaisen puolesta asiointioikeuden tarkistamiseen](#). Tämän lisäksi myös hyvinvointisovellus voi käyttää [Suomi.fi -valtuudet rajapintapalvelua](#).

Tukimateriaalina on mahdollisuus hyödyntää myös [Kanta.fi](#)-sivustolle ja [Potilastietovarannon määrittelyt -sivustolle](#) koostettuja yleisiä Potilastietovarantoon liittyviä määrittelyjä sekä Potilastietovarantoon liittyvien palvelurajapintojen käyttötapsauskuvauksia, joita on kuvattu Kelan julkaisemaan dokumenttiin [Potilastiedon arkisto: rajapintakäyttötapsaukset arkiston ja liittyvän järjestelmän välillä](#).

Puolesta asiointin osalta tukimateriaalina on mahdollisuus hyödyntää [Puolesta-asiointin yleiskuvausta](#), joka tarjoaa yleiskuvauksen digitaaliseen puolesta-asiointiin sosiaali- ja terveydenhuollossa ja joka on tarkoitettu avuksi digitaalisia asiointipalveluita tuottaville tahoille ja organisaatioille. Yleiskuvauksessa on esitetty linjauksia sosiaali- ja terveydenhuollon digitaalisen puolesta-asiointin toteutuksiin sekä kerrotaan puolesta-asiointin teknisistä reunaehdoista. Tässä dokumentissa noudatetaan yleiskuvauksen linjauksia.

1.2 Keskeiset käsitteet

Auktorisointipalvelu on Kelan Kanta-palvelujen ylläpitämä palvelu, jolla hallinnoidaan hyvinvointisovelluksiin liittyviä informointeja ja kansalaisen antamia käyttöoikeuksia. Auktorisointipalvelu on käytössä sekä Omatietovaranto- että Potilastietojen luovutus hyvinvointisovellukseen -palvelut käyttöönotaneille sovelluksille. Kansalaiselle näkyvä osa auktorisointipalvelusta on luvituskäyttöliittymä, jossa kansalainen voi tutustua palveluja koskeviin informointeihin ja antaa hyvinvointisovellukselle käyttöoikeudet hyvinvointisovelluksen käyttötarkoituksen mukaisiin tietoihin. Potilastietojen luovutukseen liittyvistä käyttöoikeuksista käytetään tässä määrittelyssä asiakastietolaissa käytettyä termiä hyväksyntä potilastietojen luovuttamisesta hyvinvointisovelluksille.

Hyvinvointisovellus tarkoittaa sovellusta, joka liittyy omatietovarantoon ja jolla käsitellään hyvinvointitietoa sekä sovellusta, johon kansalainen voi saada potilastietonsa Kanta-palvelujen Potilastietovarannosta. Hyvinvointisovellus voi liittyä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelunantajan toimintaan tai olla siitä riippumaton. Hyvinvointisovelluksessa (tai tietojärjestelmässä, jonka osajärjestelmänä hyvinvointisovellus on), on mahdollista olla myös muuta kuin Kanta-palvelujen kautta tapahtuvaa henkilötietojen käsittelyä ja rekisterinpittoa. Näiden tietojen rekisterinpidosta voi vastata hyvinvointisovelluksen valmistaja tai tämän asiakasorganisaatio kuten sote-palvelunantaja.

Digitaalinen asiointipalvelu on palvelunantajan tarjoama digitaalinen palvelu, joka mahdollistaa asiakkaan itsenäisen digitaalisen asiointin. Se on asiakas- tai henkilötietojen käsittelyyn tarkoitettu tietojärjestelmä tai osajärjestelmä, jonka käyttäjinä voi olla myös ammattihenkilöitä. Digitaalinen asiointipalvelu voi täyttää esimerkiksi vaatimukset profiilista ”3h1 Palvelunantajan

digitaalinen asiointipalvelu” (määräys 5/2024, liite 3h). Profiili kokoaa asiointipalvelun vaatimukset siltä osin, kuin palvelu täyttää asiakastietolain mukaisen määritelmän tietojärjestelmästä, jossa käsitellään asiakastietoja.

Tässä dokumentissa olevat toiminnalliset määrittelyt koskevat palvelunantajien tarjoamia digitaalisia palveluita silloin, kun ne täyttävät lain sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä (703/2023) ja THL:n määräyksen mukaisen hyvinvointisovelluksen määritelmän. Asiakkaille tarkoitettu digitaalinen palvelu voi olla sekä hyvinvointisovellus että tietojärjestelmä, tai myös osa laajempaa palvelunantajan käyttämää järjestelmää.

Hyvinvointisovelluksen käytön vastuutahona toimii se taho, joka vastaa hyvinvointisovelluksen toiminnasta ja hyvinvointisovelluksessa käsiteltävistä henkilötiedoista. Hyvinvointisovelluksen käytön vastuutahosta tulee sovelluksessa näytettävien ja muutoin käsiteltävien tietojen rekisterinpitäjä. Rekisterinpitäjä määrittelee sovelluksessa tapahtuvan käsittelyn tarkoitukset ja keinot.

Rekisterinpitäjyyden määrittely tapahtuu tietosuojasetuksen mukaisesti tosiseikkoihin perustuvaan arvioon siitä, mikä taho määrittelee hyvinvointisovelluksessa tapahtuvan henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot. Kun potilastietoja näytetään hyvinvointisovelluksessa, rekisterinpitäjänä voi toimia esimerkiksi hyvinvointisovelluksen valmistaja, sosiaali- ja terveydenhuollon palvelunantaja tai hyvinvointi- ja terveystalvoluta tarjoava toimija.

Hyväksyntä potilastietojen luovuttamisesta hyvinvointisovelluksille on asiakastietolain 74 § mukainen kansalaisen antama hyväksyntä tietojen luovuttamisesta. Hyväksyntä voi koskea kaikkia Potilastietovarantoon tallennettuja potilastietoja tai vain tiettyjä tietokokonaisuuksia. Hyvinvointisovellus pyytää lupaa vain niihin tietokokonaisuuksiin, joita se käyttötarkoituksensa mukaisesti hyödyntää. Hyväksyntä tietojen luovutuksesta tehdään hyvinvointisovelluksen kautta Kelan ylläpitämän auktorisointipalvelun luvituskäyttöliittymässä ja hyväksyntä tallennetaan Kanta-palvelujen tahdonilmaisupalveluun.

Potilastietojen luovuttamista hyvinvointisovelluksille koskeva informointi on OmaKannassa tai Kannan auktorisointipalvelussa kansalaiselle annettava tiedonanto potilastietojen luovuttamisesta hyvinvointisovelluksille. Informoinnilla pyritään selvittämään kansalaiselle toiminnallisuuden käyttöön liittyviä vastuita ja velvollisuuksia.

Puolesta asiointi on toiminta, jossa henkilö hoitaa toisen henkilön puolesta tämän asioita. Hyvinvointisovelluksen rajapinnan osalta puolesta asiointi tarkoittaa sitä, että henkilö antaa toisen henkilön puolesta hyväksynnän tietojen luovuttamisesta hyvinvointisovellukseen ja katselee hyvinvointisovelluksessa tietoja toisen henkilön puolesta.

Oikeus puolesta asiointiin voi syntyä joko valtuutuksella, edunvalvontamääräyksellä tai henkilöiden välisen perhesuhteen kautta ilman erillistä valtuutusta, esimerkiksi silloin, kun puolesta

asioiva on puolesta asiainnoin kohteena olevan henkilön huoltaja. Tällöin puolesta asiointi perustuu huoltajan lakisääteisiin oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

- Huom. Edunvalvoja tai edunvalvontavaltuutettu voivat tällä hetkellä puolesta asioida hyvinvointisovellusten rajapinnalla vain erillisellä digitaalisella valtuudella.

Puolesta asioiva on luonnollinen henkilö, jolla on oikeus hoitaa asioita toisen henkilön puolesta.

Valtuuttaja eli päämies on luonnollinen henkilö, oikeushenkilö, yritys tai yhteisö, joka antaa toiselle henkilölle, yritykselle tai yhteisölle (valtuutettu) valtuuden asioida puolestaan ([Suomi.fi, valtuuksien sanasto](#))

- Huom. Valtuutuksen voi antaa yritykselle tai yhteisölle, mutta tietojen haku Potilastietovarannosta hyvinvointisovelluksen rajapinnalla on ja OmaKannassa asiointi [Suomi.fi](#)-valtuudella on mahdollista vain luonnolliselle henkilölle annetulla valtuudella.

Valtuutettu eli asiamies on luonnollinen henkilö, oikeushenkilö, yritys tai yhteisö, joka on saanut valtuuden asioida toisen henkilön, yrityksen tai yhteisön (valtuuttajan) puolesta ([Suomi.fi, valtuuksien sanasto](#))

- Huom. Valtuutuksen voi antaa yritykselle tai yhteisölle, mutta tietojen haku Potilastietovarannosta hyvinvointisovelluksen rajapinnalla on ja OmaKannassa asiointi [Suomi.fi](#)-valtuudella on mahdollista vain luonnolliselle henkilölle annetulla valtuudella.

Suostumus tietojen hyödyntämiseen on hyvinvointisovelluksen käyttäjän antama EU:n yleisen tietosuojasetuksen (GDPR, 2016/679) mukainen suostumus, joka antaa hyvinvointisovelluksen rekisterinpitäjälle luvan käsitellä luovutettuja potilastietoja laajemmin kuin asiakastietolain 74 § 2 momentissa on säädetty. Hyvinvointisovelluksen vastuutaho vastaa tämän suostumuksen pyytämisestä ja se tallennetaan sen rekisterinpitoon.

Tahdonilmaisupalvelu on Kanta-palveluihin kuuluva tietojärjestelmäpalvelu, jonne tallennetaan tieto kansalaiselle annetusta Kanta-informoinnista sekä ylläpidetään hänen luovutuslupiaan, suostumuksiaan, kieltojaan ja muita tahdonilmaisujaan. Tahdonilmaisupalveluun tallennetaan tieto potilastietojen luovutukseen liittyvästä informoinnista sekä hyväksyntä potilastietojen luovutuksesta hyvinvointisovellukseen.

Lisää aiheeseen liittyvien termien määrittelyjä on luettavissa [Sosiaali- ja terveydenhuollon digitaalisten palvelujen sanastosta](#), [Puolesta-asioinnin yleiskuvauksessa \(luku 2.2. Puolesta asioinnin käsitteet\)](#) ja [Suomi.fi valtuuksien sanastosta](#).

1.3 Potilastietojen luovuttaminen ja palvelun käyttö

Potilastietovarannossa olevien potilastietojen näyttämistä ja toimittamisesta hyvinvointisovelluksen välityksellä säädetään asiakastietolain 74 §:ssä. Hyvinvointisovelluksen tulee liittyä Kanta-palveluihin ja olla sertifioitu (kuuluu luokkaan A), jotta se voi tuotantokäytössä hakea Potilastietovarannon tietoja. Sertifiointi tapahtuu asiakastietolain ja THL:n määräysten 4/2024 ja 5/2024 mukaisesti. Hyvinvointisovellusten tulee täyttää saavutettavuusvaatimukset ja toiminnallisuutta koskevien vaatimusten täyttymisen edellytyksenä on, että sovellus edistää kansalaisen terveyttä ja hyvinvointia (asiakastietolaki 84 §).

Saadakseen tiedot Potilastietovarannosta hyvinvointisovellukseen kansalaisen tulee ottaa hyvinvointisovellus käyttöön ja hyväksyä tietojen luovutus. Kanta-palvelut luovuttaa Potilastietovarannosta kansalaiselle hyvinvointisovellukseen ne tietokokonaisuudet, joihin kansalainen on antanut hyväksynnän. Sellaista tietoa ei luovuteta, jota julkisuuslain 11 §:n 2 momentin, tietosuojalain 34 §:n tai muun lainsäädännön mukaan kansalaisella ei ole oikeutta saada. Kansalaiselle ei luovuteta hyvinvointisovellukseen mitätöityjä tai viivästettyjä asiakirjoja, eikä riskitietoihin kirjattuja käyttäytymiseen liittyviä riskejä. Myöskään toista henkilöä koskevia tietoja ei luovuteta, eikä alaikäisen henkilön asiakirjoja, jotka ovat syntyneet ennen 1.8.2016. Tahdonilmaisut arkistoidaan tahdonilmaisupalveluun, eikä niitä tällä rajapinnalla palauteta. Kansalaisen mahdollisesti asettamat kiellot Kanta-palveluissa potilastietojensa luovuttamiseen esimerkiksi toiselta hyvinvointialueelta toiselle tai julkisen ja yksityisen terveydenhuollon välillä eivät vaikuta tietojen luovuttamiseen kansalaiselle hyvinvointisovelluksen kautta. Hyvinvointisovellus voi hakea kerralla vain yhden henkilön potilastietoja.

Sovelluksen on pyydettävä kansalaiselta suostumus terveystietojen käsittelyyn, mikäli tietoja käsitellään laajemmin kuin asiakastietolain 74 § 2 momentissa on säädetty, ellei sovelluksessa tapahtuvalle käsittelylle ole muuta käsittelyperustetta. Pääsääntöisesti pelkkä tietojen näyttäminen tai toimittaminen kansalaiselle ei edellytä suostumusta. Muuta tietojen käsittelyä varten pyydetty suostumus tulee olla yksilöity ja suostumuksen antajan tulee yksiselitteisesti ymmärtää mihin käyttötarkoitukseen suostumuksen antaa. Tämä suostumus annetaan hyvinvointisovelluksessa ja se tallennetaan hyvinvointisovelluksen rekisterinpitäjän

rekisteriin. Hyvinvointisovelluksen käyttäjille on annettava tieto siitä, mihin tarkoitukseen kutakin tietoa käytetään.

Hyväksyntä potilastietojen luovutuksesta ja suostumus luovutettujen potilastietojen käsittelyyn annetaan erikseen. Kela vastaa Kanta-palvelujen kautta tapahtuvien potilastietojen luovutusten lainmukaisuudesta, jonka takia hyväksyntä tallennetaan tahdonilmaisupalveluun. Muutoin Kelalla ei ole toimivaltaa sovelluksessa tapahtuvaan tietojen käsittelyyn eikä sovellusten tallentamien käsittelyyn oikeuttavien suostumusten keräämiseen. Hyvinvointisovelluksen käytön vastuutaho sen sijaan tekee arvion siitä, edellyttääkö sovelluksessa tapahtuva tietojen käsittely erillisen suostumuksen pyytämistä käyttäjältä tai onko sovelluksessa tapahtuvalle käsittelylle jokin muu tietosuoja-asetuksen mukainen käsittelyperuste.

1.4 Rajapinnan avulla hyvinvointisovellukselle luovutettavat tietokokonaisuudet

Auktorisointipalvelun luvituskäyttöliittymässä kansalaiselta pyydetään hyväksyntää niiden tietokokonaisuuksien luovuttamiseen, joita hyvinvointisovelluksen on tarkoitus hyödyntää ja jotka ovat hyvinvointisovelluksen käyttötarkoituksen mukaisia. Sovelluksen käyttötarkoitus ja tietosisällöt, joita hyvinvointisovellus haluaa hyödyntää, tulee ilmoittaa [järjestelmälomakkeella](#) yhteistestaukseen ilmoittautumisen, tietoturvallisuuden arviointiin hakeutumisen ja järjestelmän Valviralle ilmoittamisen yhteydessä.

Rajapinnan avulla luovutettavia tietokokonaisuuksia ovat potilaskertomukset, diagnoosit, riskitiedot, toimenpiteet, fysiologiset mittaukset, rokotustiedot, laboratoriotutkimukset, kuvantamistutkimukset, ajanvaraustiedot, sekä terveys- ja hoitosuunnitelmat.

Rajapinta tarkistaa hyvinvointisovelluksen oikeudet tietojen hakemiseen aina ennen kuin tietoja luovutetaan hyvinvointisovellukseen:

- Rajapinta tarkistaa onko kansalaisen antama hyväksyntä tietojen luovuttamisesta voimassa. Hyvinvointisovellukselle luovutetaan tietoja vain hyväksynnän ollessa voimassa.
- Rajapinta tarkistaa mitä tietosisältöjä kansalaisen antama hyväksyntä koskee. Kansalaiselle kerrotaan hyväksynnän pyytämisen yhteydessä ne tietosisällöt, joita hyvinvointisovelluksen on tarkoitus hyödyntää ja jotka vastaavat hyvinvointisovelluksen käyttötarkoitusta. Hyväksyntää antaessa kansalainen joko hyväksyy kaikkien hyvinvointisovelluksen pyytämien

tietosisältöjen luovuttamisen tai ei hyväksy tietojen luovutusta. Osittainen hyväksyntä ei ole mahdollista.

Kanta-auktorisointipalvelu vastaa hyvinvointisovelluksille kansalaisen hyväksynnällä annettujen käyttöoikeuksien hallinnoinnista. Käytetyt auktorisointiprofiilit ja -mallit OAuth2.0 protokollalla on kuvattu Kanta-auktorisointioppaassa.

1.5 Alaikäisen ja täysi-ikäisen puolesta asiointi hyvinvointisovellusten rajapinnalla

Puolesta asiointiin -toiminnallisuuksien toteuttaminen on rajapintaa käyttäville hyvinvointisovelluksille vapaaehtoista. Tässä määrittelyssä kuvatut puolesta asiointia koskevat linjaukset, vaatimukset ja suositukset koskevat vain niitä hyvinvointisovelluksia, jotka ottavat puolesta asiointiin toiminnallisuudet käyttöön.

Hyvinvointisovellusten rajapinnassa puolesta asiointi onnistuu seuraavin perustein:

- o Huoltajuuteen perustuva puolesta asiointi
- o Digitaaliseen suomi.fi -valtuuteen perustuva puolesta asiointi. **Huom. Tämä kohta tulee täydentymään. Palveluun on valmisteilla uusi valtuutus, joka käytetään todennäköisesti ainakin annettaessa hyväksyntä potilastietojen hakemiselle Potilastietovarannosta.**

Edunvalvoja tai edunvalvontavaltuutettu voivat tällä hetkellä puolesta asioida vain digitaalisella valtuudella.

Pelkän tiedonsaantioikeuden omaava puolesta asioiva ei voi asioida alaikäisen puolesta Hyvinvointisovellusten rajapinnassa eikä katsella rajapinnan kautta Kannasta saatavia tietoja hyvinvointisovelluksessa. Tämä johtuu siitä, että tietojen saaminen hyvinvointisovellukseen edellyttää hyväksyntää tietojen luovutukselle Kannasta sovellukseen, eikä pelkkä tiedonsaantioikeus oikeuta tekemään päätöksiä puolesta asioitavan puolesta.

Kuolleiden henkilöiden puolesta ei ole mahdollista asioida.

Kanta tarkistaa [Suomi.fi-valtuuksista](#) puolesta asioivan oikeuden puolesta asiointiin silloin kun puolesta asioiva on Kanta auktorisointipalvelussa antamassa hyväksyntää tietojen luovutukselle. Ajantasainen oikeus puolesta asiointiin tarkistetaan myös varsinaisten potilastietojen haun yhteydessä.

Jos oikeutta puolesta asiointiin ei ole:

- Kanta auktorisointipalvelu ei anna tehdä hyväksyntää tietojen luovuttamisesta
- Hyvinvointisovellusten rajapinta ei palauta potilastietoja sovellukseen puolesta asioivalle
- Kanta auktorisointipalvelu vanhentaa puolesta asioivan aiemmin antaman hyväksynnän tietojen luovuttamiseen, jos sellainen on ollut voimassa.
  - Esimerkiksi:
    - Huoltajan oikeus puolesta asiointiin päättyy alaikäisen täyttyessä 18 vuotta. Mikäli huoltaja yrittää rajapinnan kautta hakea puolesta asioitavan tietoja hänen täytettyään 18 vuotta, ei Kanta palauta tietoja sovellukseen huoltajalle ja luvitus vanhennetaan.
    - Täysi-ikäisen puolesta asiointissa annetun valtuuden voimassaolo on päättynyt. Mikäli puolesta asioiva yrittää rajapinnan kautta hakea puolesta asioitavan tietoja valtuuden voimassaolon päättymisen jälkeen, ei Kanta palauta tietoja sovellukseen puolesta asioivalle ja luvitus vanhennetaan.

Taulukko 1.1 Eri toimijaroolien oikeudet rajapinnan käytössä

	Alaikäinen, joka käyttää rajapintaa itse	Huoltaja, joka asioi alaikäisen puolesta	Täysi-ikäinen, joka käyttää rajapintaa itse	Valtuutettu, joka asioi täysi-ikäisen päämiehen puolesta	Tiedonsaantioikeutettu
Hyvinvointisovelluksen rajapintaa koskevan informoinnin lukeminen ja kuitaaminen luetuksi	Kyllä, voi lukea ja kuitata informoinnin luetuksi sekä OmaKannassa että Kannan auktorisointipalvelussa	Kyllä, voi lukea ja kuitata informoinnin luetuksi sekä OmaKannassa että Kannan auktorisointipalvelussa	Kyllä, voi lukea ja kuitata informoinnin luetuksi sekä OmaKannassa että Kannan auktorisointipalvelussa	Kyllä, voi lukea ja kuitata informoinnin luetuksi sekä OmaKannassa että Kannan auktorisointipalvelussa	Kyllä, voi lukea ja kuitata informoinnin OmaKannassa. Myös pelkkä hyvinvointisovelluksille annettujen käyttöoikeuksien katselu OmaKannassa edellyttää informointia.

	Alaikäinen, joka käyttää rajapintaa itse	Huoltaja, joka asioi alaikäisen puolesta	Täysi-ikäinen, joka käyttää rajapintaa itse	Valtuutettu, joka asioi täysi-ikäisen päämiehen puolesta	Tiedonsaantioikeutettu
Oikeus antaa hyväksyntä potilastietojen luovuttamisesta hyvinvointisovellukseen eli käyttöoikeus hyvinvointisovellukselle Kanta auktorisointipalvelussa	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Ei oikeutta antaa hyväksyntää toisen puolesta
Oikeus katsoa OmaKannassa hyvinvointisovelluksille annettuja käyttöoikeuksia. Käyttöoikeus annetaan hyväksymällä potilastietojen luovuttaminen hyvinvointisovellukseen.	Näkee OmaKannassa kaikki hyvinvointisovelluksille annetut käyttöoikeudet omiin tietoihinsa liittyen.	Näkee OmaKannassa kaikki hyvinvointisovelluksille annetut käyttöoikeudet alaikäisen tietoihin.	Näkee OmaKannassa kaikki hyvinvointisovelluksille annetut käyttöoikeudet omiin tietoihinsa liittyen.	Näkee OmaKannassa kaikki hyvinvointisovelluksille annetut käyttöoikeudet päämiehen tietoihin.	Näkee OmaKannassa kaikki hyvinvointisovelluksille annetut käyttöoikeudet päämiehen tietoihin.
Oikeus poistaa OmaKannassa hyvinvointisovelluksille annettuja käyttöoikeuksia.	Alaikäinen saa poistaa itse antamansa käyttöoikeudet, mutta ei huoltajien antamia käyttöoikeuksia. Huoltajan antamien käyttöoikeuksien poistaminen onnistuu, kun alaikäisestä tulee täysi-ikäinen.	Huoltaja saa poistaa itse ja muiden huoltajien hyvinvointisovelluksille antamia käyttöoikeuksia, mutta ei alaikäisen itsensä antamia käyttöoikeuksia.	Saa poistaa itse antamansa käyttöoikeudet.	Valtuutettu saa poistaa sekä itse että päämiehen hyvinvointisovelluksille antamat käyttöoikeudet.	Ei oikeutta poistaa hyvinvointisovelluksille annettuja käyttöoikeuksia.
Muuta huomioitavaa		Huoltajan oikeus puolesta asiointiin päättyy, kun lapsi täyttää 18-vuotta.			

1.6 Rajapinnan kautta puolesta asiointissa luovutettavat tiedot

Hyvinvointisovellusten rajapinta noudattaa pääasiassa samoja sääntöjä puolesta asioivalle luovutettavista tai näytettävistä tiedoista kuin OmaKanta.

Alaikäisen puolesta asiointissa rajapinta ei luovuta seuraavia tietoja puolesta asioivalle:

- Asiakirjoja, jotka sisältävät tietoja alaikäisen voimassaolevasta lääkityksestä (VLÄÄ-näkymä)
- Palvelutapahtumat, jotka ovat joko tyhjiä (eivät sisällä yhtään asiakirjaa) tai näyttävät tyhjiltä, eli eivät sisällä asiakirjoja joita voisi näyttää huoltajalle.
- Tiedot, joiden luovuttamisen päätöskykyiseksi arvioitu alaikäinen on kieltänyt tai joissa on merkintä "alaikäisen päätöskyky ei tiedossa".
  - Asiakastietolain 51 §:n 1 momentin mukaisesti alaikäinen voi tietyissä tilanteissa kieltää tietojensa antamisen huoltajalleen, muulle lailliselle edustajalleen tai muulle tiedonsaantiin oikeutetulle. Näitä tietoja ei palauteta Kannasta hyvinvointisovellukseen huoltajan tai muun laillisen edustajan puolesta asioidessa rajapinnassa. Kanta tunnistaa nämä kielletyt tiedot asiakastietolain 34 §:n perusteella tehtyjen merkintöjen pohjalta.
- Alaikäisen henkilön asiakirjoja, jotka ovat syntyneet ennen 1.8.2016
- Vanhan mallisia yli 10-vuotiaan lapsen tietoja, joihin ei ole kirjattu tietoa alaikäisen päätöskyvystä ja tahtoa tietojen luovuttamisesta. Vanhoilla tiedoilla tarkoitetaan tietoja, jotka on tallennettu Kanta-palveluihin sen jälkeen, kun alaikäinen on täyttänyt 10 vuotta, mutta jotka on tallennettu ennen kuin terveydenhuollon yksikössä käytössä olevaan potilastietojärjestelmään on tehty puolesta asiointin teknistä muutosta.

Täysi-ikäisen puolesta asiointissa hyvinvointisovellukseen voidaan luovuttaa samat potilastiedot puolesta asioitavasta henkilöstä kuin henkilölle itselleenkin.

Rajapinta ei luovuta puolesta asioivalle henkilölle myöskään sellaisia tietoja, joita ei luovuteta henkilölle itselleen. Tällaisia ovat esimerkiksi viivästetyt ja mitätöidyt asiakirjat, toisen osapuolen tietoja sisältävät potilasasiakirjat (ERAS) ja riskitietoasiakirjat, jotka sisältävät käyttäytymiseen liittyviä riskitietoja. Lisätietoja [Potilastietovarannon toimintamalleista](#).

1.7 Potilastietojen haku FHIR-rajapinnalla

Hyvinvointisovelluksen tulee käyttää potilastietojen hakemisessa FHIR-rajapintaa ja erikseen määritellyjä hakuparametrejä, jotka on kuvattu Simplifier.net -sivustolta löytyvään Implementointioppaaseen. Hyvinvointisovellus voi hakea Potilastietovarannosta tietoja joko asiakirjahakuna tai koostehakuna.

1.7.1 Palautettavat potilastiedot asiakirjahaussa

Asiakirjahaussa palautetaan potilastietoja sisältäviä palvelutapahtuma- ja hoitoasiakirjoja. Palautuvien potilastietojen tyyppiin voi vaikuttaa haussa asiakirjan näkymäkoodilla. Palautettavien potilastietojen tarkat tietosisällöt on kuvattu Kansallisessa koodistopalvelussa.

Potilastiedot palautuvat FHIR-sanoman sisällä CDA R2 asiakirjoina, joiden rakenne on kuvattu mm. seuraavissa dokumenteissa:

- Potilastietovarannon CDA R2 Header
- Potilastietovarannon Kertomus ja lomakkeet
- Tietosisältökohtaiset CDA R2 määrittelyt
  - Kuvantamistutkimukset
  - Laboratoriotutkimukset
  - Optometria
  - Suun terveydenhuolto
  - Lääkityksen merkinnät
  - Ensihoito
  - Lähet- ja hoitopalaute
  - Terveys- ja hoitosuunnitelma
- Potilastietovarannon esimerkkiasiakirjat ja -sanomat.

Asiakirjojen rakennetta kuvaavat dokumentit ja linkit tietosisältöjen kuvauksiin Kansallisessa koodistopalvelussa on koottu Potilastietovarannon määrittelyihin [kanta.fi-sivuille](https://kanta.fi/sivuille).

1.7.2 Palautettavat potilastiedot koostehaussa

Koostehaussa palautetaan diagnoosien, riskien, toimenpiteiden, rokotusten, fysiologisten mittausten, laboratoriotutkimusten ja kuvantamistutkimusten koostetietoja. Koostehaussa palautuvien koostetietojen tyyppiin vaikutetaan koostehaun näkymäkoodilla. Palautettavien potilastietojen tarkat tietosisällöt on kuvattu [Kansallisessa koodistopalvelussa](https://kanta.fi/sivuille).

Koostetiedot palautuvat FHIR-sanoman sisällä CDA R2 asiakirjoina, joiden rakenne on kuvattu mm. seuraavissa dokumenteissa:

- Tiedonhallintapalvelun koosteet ja ylläpidettävät asiakirjat

Asiakirjojen rakennetta kuvaava dokumentti ja linkit tietosisältöjen kuvauksiin Kansallisessa koodistopalvelussa on koottu Potilastietovarannon määrittelyjen sivulle [Keskeiset terveystiedot](#).

1.8 Hyvinvointisovelluksen käytön vastuutahon velvollisuudet ja lokitietojen kerääminen

Rekisterinpitäjä vastaa kaikilta osin siitä, että sen toiminnassa tapahtuvassa henkilötietojen käsittelyssä noudatetaan yleisessä tietosuoja-asetuksessa säädettyä. Hyvinvointisovelluksen käytön vastuutahon tulee huomioida Potilastietovarannosta luovutettujen tietojen käsittelyssä tietosuoja-asetuksessa säädetty rekisterinpitäjän vastuut ja velvollisuudet, joita ovat esimerkiksi rekisterinpitäjän osoitusvelvollisuus ja velvollisuus ilmoittaa henkilötietojen turvaloukkauksista. Hyvinvointisovelluksessa käsiteltävien henkilötietojen tulee rajoittua siihen, mikä on tarpeellista suhteessa niihin tarkoituksiin, joita varten niitä käsitellään (ns. tarpeellisuus- tai minimointivaatimus).

Hyvinvointisovelluksen käytön vastuutahon tulee varmistaa, että sovellus kerää lokia hyvinvointisovelluksessa tapahtuvasta potilastietojen käsittelystä. Lokitietojen keräämisen perusteena on tietosuoja-asetuksesta tuleva rekisterinpitäjän (käytön vastuutaho) vastuu säilyttämiensä tietojen suojaamisesta ja käsittelyn lainmukaisuudesta sekä näihin liittyvä osoitusvelvollisuus. Tähän liittyen sovelluksen käytön vastuutahon on mahdollista hyödyntää kerättyjä lokitietoja tietojen käytön seurannassa ja valvonnassa. Hyvinvointisovelluksen vastuutahon on myös syytä huomioida tietosuoja-asetuksen mukainen rekisteröidyn tiedonsaantioikeus lokitietoihin.

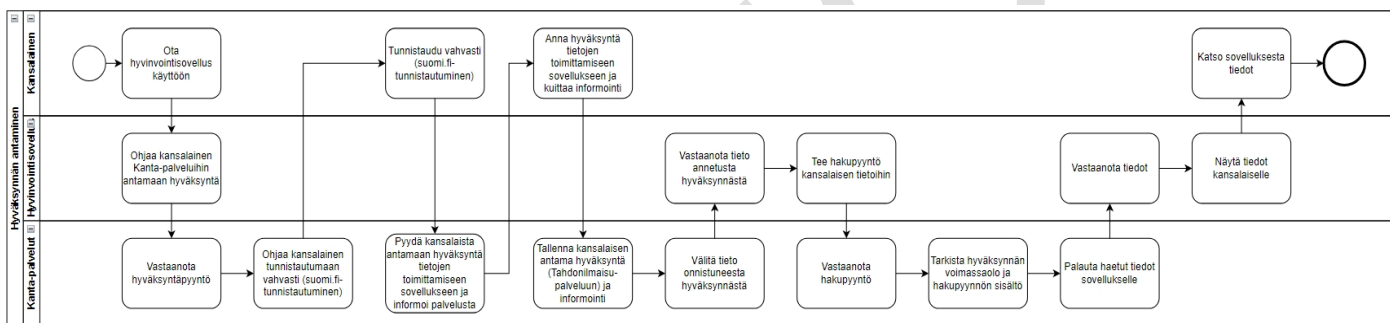
Suosittelavaa on kerätä lokia myös Potilastietovarannosta tehdyistä hauista. Hyvinvointisovelluksessa on oltava lokien keräämistä varten tarvittavat ominaisuudet.

Kanta-palvelut keräävät lokitietoja Kansalaiselle hyvinvointisovelluksen kautta luovutetuista tiedoista Kanta-palvelujen luovutuslokiin, ja kansalainen voi seurata näitä luovutuksia Omakanta-palvelusta.

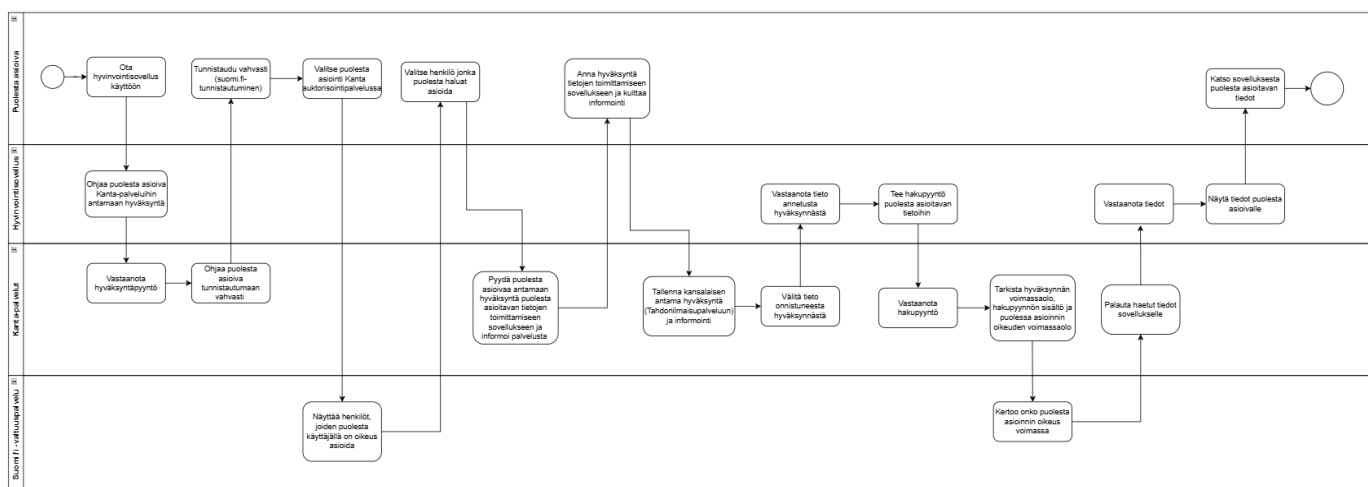
2 Prosessikuvaus potilastietovarannon tietojen luovuttamisesta hyvinvointisovellukseen

Tämän luvun prosessikuvaukset havainnollistavat, miten Potilastietovarannon tietojen luovuttaminen hyvinvointisovellukseen tapahtuu ja mitkä ovat eri toimijoiden (kansalainen, hyvinvointisovellus ja Kanta-palvelut) rooli prosessissa. Prosessissa kuvataan hyvinvointisovelluksen käyttöönotto, potilastietojen luovutusta koskevan hyväksynnän ja informoinnin käsittely sekä potilastietojen luovutus hyvinvointisovellukselle. **Toisessa kuvassa on sama prosessi kuvattu puolesta asiainnän näkökulmasta.**

Prosessikuviin ei ole kuvattu hyvinvointisovelluksen pyytämää suostumusta luovutettujen tietojen käsittelyyn. Hyvinvointisovelluksella on oltava voimassaoleva kansalaisen suostumus tai muu käsittelyperuste ennen luovutettujen tietojen käsittelyä.

Kuva 2.1 Hyvinvointisovelluksen käyttöönotto, Potilastietovarannon tietojen luovuttamisen hyväksyminen ja niiden luovuttaminen hyvinvointisovellukseen

Kuva 2.2 Puolesta asiainnän tapahtuva hyvinvointisovelluksen käyttöönotto, Potilastietovarannon tietojen luovuttamisen hyväksyminen ja tietojen luovuttaminen hyvinvointisovellukseen

3 Potilastietovarannon tietojen luovuttamista koskevat linjaukset ja vaatimukset hyvinvointisovelluksille

3.1 Palvelun käyttöä koskevat yleiset linjaukset, vaatimukset ja suositukset

Tässä luvussa kuvataan hyvinvointisovelluksia koskevia linjauksia ja toiminnallisia vaatimuksia.

Palvelun käyttöönotto lähtee liikkeelle siitä, että kansalainen ottaa sertifioidun hyvinvointisovelluksen käyttöönsä. Hyvinvointisovelluksessa tulee olla käytössä vahvan tunnistautumisen palvelu. Kansalaisen on tunnistauduttava hyvinvointisovellukseen vahvasti, jos sovelluksella pääsee hakemaan tai näkemään Kannasta luovutettuja potilastietoja. Vahvaa tunnistautumista suomi.fi -palvelun kautta (henkilöllisyyden varmentaminen) tulee käyttää vähintään siinä tilanteessa, kun hän ottaa sovelluksen käyttöön ensimmäisen kerran. Kansalaisen omassa käytössä olevalla laitteella voi myöhemmin käyttää esimerkiksi pin-koodia tai sormenjälkitunnistetta.

Palvelua käyttöönotettaessa kansalaisen tulee tutustua Potilastietovarannon tietojen luovutusta koskevaan informointiin ja antaa hyväksyntä tietojen luovutuksesta potilastietoja näyttävälle hyvinvointisovellukselle. Hyväksyntä annetaan Kanta-palvelujen ylläpitämän Auktorisointipalvelun selaimella toimivassa luvituskäyttöliittymässä, jonne kansalainen ohjataan hyvinvointisovelluksesta. Kansalainen tunnistautuu Auktorisointipalveluun suomi.fi -tunnistuksella. Jos kansalainen ei hyväksy informointia tai tietojen luovutusta hyvinvointisovellukselle, kansalainen ei voi ottaa sovellusta käyttöön tai käyttää sitä.

Taulukko 3.1 Potilastietovarannon tietojen hakemista ja näyttämistä koskevat linjaukset

Linjauksen ID	Linjaus
PHKL 1	Hyvinvointisovelluksella tulee olla kansalaisen suostumus tai muu käsittelyperuste, mikäli hyvinvointisovelluksen on tarkoitus näyttää, toimittaa tai käsitellä kansalaisen potilastietoja hyväksynnän poistamisen jälkeen.
PHLK 2	Hyvinvointisovelluksen valmistajalla on oltava käytäntö sovelluksen käytön lopettamiseen ja sovelluksessa olevien tietojen poistamiseen. Hyvinvointisovelluksen käytön lopettamisen yhteydessä kansalaisen sovellus ja tiedot on pystyttävä poistamaan turvallisesti.

Taulukko 3.2 Potilastietovarannon tietojen hakemista ja näyttämistä koskevat vaatimukset

Vaati- muksen ID	Vaatimus
PHKV 1	Hyvinvointisovelluksessa tulee olla käytössä vahvan tunnistautumisen palvelu. Hyvinvointisovellukseen, johon luovutetaan potilastietoja, on tunnistauduttava vahvasti. Kansalaisen omassa käytössä olevalla laitteella riittää, että vahva tunnistautuminen (suomi.fi / henkilöllisyyden varmistaminen) on tehty kerran ja myöhemmin voi käyttää esimerkiksi pin-koodia tai sormenjälkitunnistetta. Asiakas tulee olla tunnistettu vahvasti viimeistään silloin, kun kansalainen pääsee hakemaan tai näkemään Kanta-palveluista luovutettuja asiakastietoja.
PHKV 2	Hyvinvointisovelluksen tulee ohjata kansalainen Kanta-palvelujen Auktorisointipalvelun luvituskäyttöliittymään, jossa kansalainen voi hyväksyä informoinnin sisällön ja potilastietojen luovutuksen. Luvitustuskäyttöliittymään ohjaaminen tehdään seuraavissa tilanteissa: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kansalainen haluaa aloittaa palvelun käytön ▪ Hyvinvointisovellukselle luovutettavien tietosisältöjen kokonaisuus on muuttunut ▪ Kansalaisen antama hyväksyntä on vanhentunut ▪ Potilastietojen luovutukseen liittyvän informoinnin sisältö on muuttunut
PHKV 3	Hyväksyntä potilastietojen luovuttamisesta annetaan Auktorisointipalvelun selaimella toimivassa luvituskäyttöliittymässä, jonne kansalainen ohjataan hyvinvointisovelluksesta. Luvituskäyttöliittymässä kansalainen voi joko hyväksyä tai olla hyväksymättä potilastietojen luovutuksen. Hyvinvointisovelluksella tulee olla toimintatapa sekä tilanteisiin, joissa kansalainen antaa hyväksynnän että tilanteisiin, joissa kansalainen ei anna hyväksyntää. Hyvinvointisovellus voi käyttötarkoituksestaan riippuen pyytää samalla kertaa kansalaiselta käyttöoikeuksia potilastietojen luovuttamisen lisäksi myös Omatietovarannon hyvinvointitietoihin. Hyvinvointisovelluksen tulee tässä tilanteessa huomioida, että kansalainen voi antaa käyttöoikeudet Potilastietovarannon tietoihin, Omatietovarannon hyvinvointitietoihin tai molempiin.
PHKV 4	Hyvinvointisovelluksen tulee hakea Potilastietovarannosta sovelluksen käyttötarkoituksen mukaiset tietosisällöt, joiden luovutukseen kansalainen on antanut hyväksynnän Auktorisointipalvelun luvituskäyttöliittymässä.
PHKV 5	Potilastietojen hakemisessa käytetään FHIR-rajapintaa ja hyvinvointisovelluksen tulee käyttää potilastietojen hakemisessa erikseen määriteltyjä hakuparametreja. Kuvaus hakuparametrien käytöstä: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Haun kohdistaminen <ul style="list-style-type: none"> ▪ Palvelu kohdistaa haut kansalaiseen henkilötunnuksen perusteella ▪ Asiakirjahaku <ul style="list-style-type: none"> ▪ Palvelu mahdollistaa asiakirjojen haun asiakirjan luontiajan perusteella ▪ Palvelu mahdollistaa asiakirjojen haun asiakirjan palvelutapahtuman ajankohdan perusteella ▪ Palvelu mahdollistaa asiakirjojen haun näkymäkoodin perusteella. Käytössä Kansallisen koodistopalvelun koodiston AR/YDIN - Näkymät (1.2.246.537.6.12.2002) mukaiset arvot. ▪ Palvelu mahdollistaa asiakirjojen haun asiakirjan luoneen organisaation perusteella ▪ Koostehaku

Vaati- muksen ID	Vaatimus
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Palvelu mahdollistaa koostehaun merkinnän tekoajan perusteella ▪ Palvelu mahdollistaa koostehaun näkymäkoodin perusteella. Koostehaussa käytössä Kansallisen koodistopalvelun koodistosta AR/YDIN - Näkymät (1.2.246.537.6.12.2002) koostenäkymät 333, 334, 335, 336, 341, 342, 343. ▪ Sivutus <ul style="list-style-type: none"> ▪ Palvelu mahdollistaa hakutuloksien palautuksen sivutettuna ▪ Hakusanoman lähettäjä voi muuttaa sivutuksen kokoa <p>Käytettävät hakuparametrit ja niiden käyttöön liittyvät tekniset ohjeet on kuvattu Simplifierissa julkaistuun implementointioppaaseen.</p>
PHKV 6	Kanta-palvelut palauttaa hakutuloksen sivutettuna. Koko hakutuloksen saamiseksi hyvinvointisovelluksen tulee kyetä tekemään jatkohakuja, kunnes koko tulosjoukko on palautunut. Hakuihin liittyvät toiminnallisuudet on kuvattu Simplifierissa julkaistuun implementointioppaaseen.
PHKV 7	Hyvinvointisovelluksen käytön vastuutaho vastaa kaikista tiedon käsittelystä aiheutuvista rekisterinpitäjän velvoitteista ja sen tulee informoida kansalaista tietojen käsittelystä.
PHKV 8	Hyvinvointisovelluksen käytön vastuutahon tulee kerätä lokia hyvinvointisovelluksessa tapahtuvasta potilastietojen käsittelystä.
PHKV 9	Mikäli sovelluksessa tapahtuu muuta kuin asiakastietolain 74 § 2 momentissa tarkoitettua käsittelyä (Potilastietovarantoon tallennettujen tietojen näyttäminen tai toimittaminen), tulee hyvinvointisovelluksen pyytää tätä käsittelyä varten kansalaiselta suostumus.
PHKV 10	<p>Hyvinvointisovellus voi säilyttää paikallisia kopioita, kun se täyttää seuraavat vaatimukset:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mikäli tietojen näyttäminen tai asiakkaalle toimittaminen edellyttää tietojen säilyttämistä paikallisesti, tulee säilytysaika ja muut käsittelytoimet rajata vain välttämättömään mainittuun käyttötarkoitukseen nähden. • Hyvinvointisovelluksen tulee ilmoittaa kansalaiselle milloin tieto on haettu Potilastiedon arkistosta. Potilastietoja käyttäviltä hyvinvointisovelluksilta ei edellytä haettujen potilastietojen muutosten seuranta tai muita eheyden varmistamisen toiminnallisuuksia. • Mikäli hyvinvointisovelluksessa on toiminnallisuus, joka mahdollistaa tietojen välittämisen eteenpäin kolmansille osapuolille joko kansalaisen itsensä tai sovelluksen toimesta, tulee hyvinvointisovelluksen informoida tästä toiminnallisuudesta kansalaista. Tietojen edelleen välittäminen edellyttää kansalaiselta tietosuojasetuksen mukaista suostumusta tai muuta tiedon välittämiseen oikeuttavaa käsittelyperustetta. • Hyvinvointisovelluksen tulee mahdollistaa, että kansalainen voi poistaa paikallisesti tallennetut tiedot.
PHKV 11	<p>Hyvinvointisovelluksen tulee ilmoittaa kansalaiselle virhetilanteista, kuten siitä, jos tietojen haku Kanta-palveluista ei onnistu. Kansalaiselle ei tarvitse näyttää virhekoodeja.</p> <p>Auktorisointipalvelin palauttaa sovellukselle virheviestin, jota sovellus pystyy halutessaan hyödyntämään.</p> <p>Jos potilastietojen haku Potilastiedon arkistosta epäonnistuu, sovellukselle palautetaan seuraavat virheviestit, jotka löytyvät THL:n kansallisesta Koodistopalvelimesta koodistosta "KanTa-palvelut - Prosessivirheet ja huomautukset":</p>

Vaati- muksen ID	Vaatus
	2T02001 Sisäinen tekninen virhe. 4Y00007 Virhe sanoman eheydessä. 5Y00009 Käyttöoikeusvirhe.
PHKV 12	Hyvinvointisovelluksen ei tule hakea kansalaisen potilastietoja sen jälkeen, kun kansalainen on peruuttanut hyväksynnän tietojen luovuttamisesta OmaKannassa.

Taulukko 3.3 Potilastietovarannon tietojen hakemista ja näyttämistä koskevat suositukset

Suosi- tuksen ID	Suositus
PHKS 1	Suostumus tietojen käsittelyyn on suositeltavaa pyytää sovelluksen käyttöönoton yhteydessä, jos sovelluksessa käsitellään tietoja laajemmin kuin asiakastietolaki mahdollistaa.
PHKS 2	Hyvinvointisovelluksen vastuutahon on suositeltavaa kerätä lokia Potilastietovarannosta tehdyistä hauista.

3.2 Puolesta asiointia koskevat linjaukset, vaatimukset ja suositukset

Puolesta asiointiin toiminnallisuuksien toteuttaminen on hyvinvointisovellusten valmistajille vapaaehtoista. Tässä luvussa kerrotut linjaukset, vaatimukset ja suositukset koskevat vain niitä hyvinvointisovelluksia, joissa Hyvinvointisovellusten rajapintaa käytetään puolesta asiointissa.

Taulukko 3.4 Hyvinvointisovellusten rajapinnalla tehtävää puolesta asiointia koskevat linjaukset

Linjauksen ID	Linjaus
PAKL 1	<p>Hyväksyntä potilastietojen luovuttamisesta hyvinvointisovelluksille tehdään aina käyttäjäkohdaisesti alaikäisen ja täysi-ikäisen puolesta asiointissa. Jokaisen palvelua puolesta asiointilla käyttävän tulee tutustua palvelua koskevaan informointiin ja hyväksyä tietojen luovutus.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Esimerkki 1: Alaikäisen huoltaja A haluaa asioida alaikäisen lapsensa puolesta hyvinvointisovelluksessa. Hän tunnistautuu vahvasti sovellukseen ja siirtyy Kannan auktorisointipalveluun hyväksymään alaikäisen huollettavansa tietojen luovutuksen, jotta hän pystyy asioimaan alaikäisen puolesta hyvinvointisovelluksessa. • Esimerkki 2: Jos alaikäisen toinen huoltaja B haluaa myös asioida alaikäisen lapsensa puolesta hyvinvointisovelluksella, tulee myös hänen tunnistautua vahvasti sovellukseen ja siirtyä Kannan auktorisointipalveluun antamaan hyväksyntä alaikäisen huollettavansa tietojen luovuttamisesta hyvinvointisovellukseen. • Huom. Ennen hyväksynnän tekemistä huoltajalla on velvollisuus varmistaa muilta huoltajilta, että tietojen luovutus on kaikkien huoltajien tahtotilan mukaista. Huoltaja voi selvittää muiden huoltajien näkemyksen haluamallaan tavalla, eikä siitä tehdä

	<p>Kanta-palveluihin erillistä merkintää. Tästä velvollisuudesta kerrotaan huoltajalle palvelua koskevassa informoinnissa.</p>
PAKL 2	<p>Hyvinvointisovelluksille annettuja käyttöoikeuksia (hyväksyntä tietojen luovuttamisesta hyvinvointisovellukseen) voi tarkastella ja poistaa OmaKannassa.</p> <p>Puolesta asioiva henkilö ja valtuuttaja eli päämies näkevät OmaKannassa kaikki päämiehen tietoihin annetut käyttöoikeudet (hyväksynyt tietojen luovuttamisesta hyvinvointisovellukseen).</p> <p>Alaikäinen käyttäjä voi poistaa vain itse itselleen antamansa käyttöoikeudet, mutta ei huoltajien antamia käyttöoikeuksia. Kun alaikäinen täysi-ikäistyy, hän voi poistaa myös muiden antamia käyttöoikeuksia (esim. huoltajan aiemmin antamat).</p> <p>Huoltajat saavat poistaa itsensä ja muiden huoltajien antamia käyttöoikeuksia, mutta eivät kuitenkaan alaikäisen itsensä antamia käyttöoikeuksia. Ennen käyttöoikeuksien poistamista huoltajalla on velvollisuus varmistaa, että käyttöoikeuksien poistaminen on kaikkien huoltajien tahotilan mukaista.</p> <p>Täysi-ikäisen puolesta asiointissa puolesta asioiva henkilö eli valtuutettu saa poistaa vain itsensä antamat käyttöoikeudet.</p> <p>Täysi-ikäisen puolesta asiointissa valtuuttaja eli päämies ei voi poistaa puolesta asioivan antamia oikeuksia.</p> <p>Huom. Eri roolien oikeudet on kuvattu myös luvun 1.5 taulukossa 1.1</p>
PAKL 3	<p>Hyvinvointisovellusten rajapinnassa puolesta asiointi on mahdollista seuraavin perustein;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Huoltajuuteen perustuva puolesta asiointi • Digitaaliseen valtuuteen perustuva puolesta asiointi <p>Edunvalvoja tai edunvalvontavaltuutettu voivat toistaiseksi asioida päämiehen puolesta vain digitaalisella valtuudella.</p> <p>Pelkän tiedonsaantioikeuden omaava puolesta asioiva ei voi puolesta asioida Hyvinvointisovellusten rajapinnassa eikä katsella rajapinnan kautta Kannasta saatavia tietoja hyvinvointisovelluksessa. Tämä johtuu siitä, että tietojen saaminen hyvinvointisovellukseen edellyttää hyväksyntää tietojen luovutukselle Kannasta sovellukseen, eikä pelkkä tiedonsaantioikeus oikeuta tekemään päätöksiä puolesta asioitavan puolesta.</p>
PAKL 4	<p>Rajapinnan käyttöön puolesta asiointissa oikeuttava Suomi.fi-valtuuskoodi on...</p> <p>Huom. Tämä kohta tulee täydentymään. Palveluun on valmisteilla uusi valtuutus, joka käytetään todennäköisesti ainakin annettaessa hyväksyntä potilastietojen hakemiselle Potilastietovarannosta.</p>
PAKL 5	<p>Alaikäisen puolesta voi asioida vain huoltaja.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lisätietoa: Puolesta asiointin yleiskuvauksen luvussa 5.3 otsikon "Alaikäisen puolesta valtuuttaminen" on suositeltu, että sote-asiointipalveluissa estettäisiin muiden kuin huoltajien asiointi alaikäisen puolesta (vaikka Suomi.fi-valtuuksissa valtuus alaikäisen puolesta asiointiin on mahdollista antaa myös muille kuin huoltajille).
PAKL 6	<p>Alaikäisen tai täysi-ikäisen puolesta asiointi ei onnistu yrityksen tai yhteisön toimesta.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> Lisätietoa: <u>Suomi.fi</u>-valtuuksissa voi valtuuttaa myös yrityksen tai yhteisön asioimaan puolesta. Hyvinvointisovellusten rajapinnassa puolesta asiointi yrityksen tai yhteisön toimesta on estetty seuraavin perustein: Oikeushenkilön puolesta asiointiin salliminen sisältää riskin, että sote-palvelunantajat käsittelevät henkilön asiakastietojen sen välityksellä, jolloin ei meneteltäisi asiakastietolaissa säädetyn mukaisesti.
PAKL 7	Alaikäisen puolesta asiointissa hyvinvointisovellukseen on mahdollista luovuttaa 1.8.2016 alkaen muodostuneet potilastiedot.
PAKL 8	Alaikäisen puolesta asiointissa hyvinvointisovellukseen ei ole mahdollista palauttaa sellaisia yli 10-vuotiaan lapsen tietoja, joihin ei ole kirjattu tietoa alaikäisen päätöskyvystä ja tahtoa tietojen luovuttamisesta. <ul style="list-style-type: none"> Lisätietoja: Tässä tarkoitetaan tietoja, jotka on tallennettu Kanta-palveluihin sen jälkeen, kun alaikäinen on täyttänyt 10 vuotta, mutta jotka on tallennettu ennen kuin terveydenhuollon yksikössä käytössä olevaan potilastietojärjestelmään on tehty puolesta asiointiin teknistä muutosta.
PAKL 9	Täysi-ikäisen puolesta asiointissa valtuutettu saa nähdä hyvinvointisovelluksessa samat potilastiedot puolesta asioitavasta henkilöstä kuin henkilö itse.

Taulukko 3.5 Hyvinvointisovellusten rajapinnalla tehtävää puolesta asiointia koskevat vaatimukset

PAKV 1	Sovelluksessa täytyy olla toiminnallisuus, jolla käyttäjä valitsee, että haluaa asioida toisen henkilön puolesta.
PAKV 2	Sovelluksen tulee pitää erillään puolesta asioijan ja puolesta asioitavien potilastiedot siten, että käyttäjälle on selkeää mitkä tiedot ovat hänen omiaan ja mitkä tiedot ovat puolesta asioitavien tietoja.
PAKV 3	<p>Jos sovellus tallentaa paikallisesti puolesta asioitavan Kannasta haettuja potilastietoja (ks. taulukko 2, vaatimus PHKV 10), tulee sovelluksessa olla käytössä <u>Suomi.fi</u>-valtuudet -palvelu. Sovelluksen tulee tarkistaa puolesta asiointiin oikeus valtuudet-palvelusta aina, kun puolesta asioija haluaa käsitellä sovelluksen omaan rekisteriin tallennettuja potilastietoja.</p> <p>Puolesta asioijan pääsy puolesta asioitavan tietoihin pitää estää, jos puolesta asiointiin oikeus on päättynyt.</p> <ul style="list-style-type: none"> Esimerkki 1: Huoltajan pääsy alaikäisen tietoihin pitää estää, kun alaikäinen täysi-ikäistyy. Esimerkki 2: Huoltajalle annettu valtuus puolesta asiointiin on poistettu tai päättynyt. Esimerkki 2: Täysi-ikäisen puolesta asioivan valtuus puolesta asiointiin on poistettu tai päättynyt. <p>Huom. On mahdollista, että valtuudet-palvelun käyttöä tullaan vaatimaan kaikilta rajapintaa puolesta asiointilla käytäviltä hyvinvointisovelluksilta myös silloin kun tietoja ei tallenneta paikallisesti. Tällä asialla on myös riippuvuus siihen mitä valtuutta puolesta asiointissa käytetään. Tämä tulee vielä täsmentymään.</p>

PAKV 4	<p>Puolesta asiointissa hakuparametreina käytetään puolesta asioitavan (henkilö, jonka tietoja haetaan) henkilötunnuksen lisäksi aina puolesta asioijan (tietoja hakeva henkilö) henkilötunnusta.</p> <p>Muiden hakuparametrien käyttöä on kuvattu taulukon 3.2. vaatimuksessa PHVK 5. Käytettävät hakuparametrit, niiden pakollisuudet ja muut käyttöön liittyvät tekniset ohjeet on kuvattu Simplifierissa julkaistuun Hyvinvointisovellusten rajapinta potilastietoihin R4 -implementointioppaaseen.</p>
PAKV 5	<p>Hyvinvointisovelluksen käytön vastuutahon tulee kerätä lokia hyvinvointisovelluksessa tapahtuvasta potilastietojen käsittelystä puolesta asiointissa.</p> <p>Lisätietoja: Puolesta asiointin yleiskuvauksen luvussa 5.1. on mainittu: "Puolesta-asiointin tilanteet tulee aina pystyä lokittamaan ja selvittämään tarvittaessa jälkikäteen."</p>

Taulukko 3.6 Hyvinvointisovellusten rajapinnalla tehtävää puolesta asiointia koskevat suositukset

PAKS 1	<p>Hyvinvointisovelluksen vastuutahon on suositeltavaa kerätä lokia Potilastietovarannosta puolesta asiointilla tehdyistä hauista. Suositus vastaa Hyvinvointisovellusten rajapintaa potilastietoihin koskevien toiminnallisten määrittelyjen vaatimusta (Luku, vaatimus PHKS 2).</p> <ul style="list-style-type: none"> Lisätietoja: Puolesta asiointin yleiskuvauksen luvussa 5.1. on mainittu: "Puolesta-asiointin tilanteet tulee aina pystyä lokittamaan ja selvittämään tarvittaessa jälkikäteen."
-----------	---